

ANVISNING OM TILLSYVEN ÖVER MÄRKNINGAR OCH PÅSKRIFTER PÅ FÖRPACKNINGARNA

1. INLEDNING

Denna anvisning är avsedd som hjälp till livsmedelstillsynsutövarna i tillsyven över märkningar och påskrifter på förpackningarna. I anvisningen koncentrerar man sig i regel på tillsyven över riktigheten hos de märkningar och påskrifter, som förordningen om förpackningspåskrifter (HIMf 1084/2004) förutsätter, men utöver det behandlas också vissa andra allmänna märkningsfrågor (näringsvärdet, näringspåståenden och hälsopåståenden, berikning av livsmedel).

Anvisningen kan också vara till hjälp för företagarna i planeringen och genomförandet av egenkontrollen.

Såsom avses i livsmedelslagen är syftet med tillsyven över förpackningspåskrifterna att säkerställa att

- livsmedlets säkerhet inte äventyras på grund av felaktiga märkningar och påskrifter
- informationen som ges i märkningarna och påskrifterna är sanningsenlig och inte vilseleder konsumenten
- konsumentens ekonomiska skydd inte äventyras på grund av felaktiga märkningar och påskrifter.

En myndighets verksamhet skall bygga på den befogenhet som föreskrivs i lag och lagen skall noggrant följas i myndighetens verksamhet. Myndighetens anvisningar är till sin rättsliga natur inte bindande för andra myndigheter eller företagare. I sista hand avgörs frågor som gäller tillämpandet av lagstiftningen av en domstol. Tolkningarna som framförs i anvisningen är Livsmedelssäkerhetsverket Eviras synpunkter på hur lagstiftningen borde tillämpas.

2. LAGSTIFTNING OCH ANVISNINGAR

- Handels- och industriministeriets förordning om förpackningspåskrifter för livsmedel (1084/2004, ändring 1224/2007)
 - framöver EPRf om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna (1169/2011/EG), den s.k. konsumentinformationsförordningen (skall tillämpas senast från och med 13.12.2014 då övergångstiden löper ut)
- Jord- och skogsbruksministeriets förordning om näringsvärdesdeklaration för livsmedel (588/2009)
 - framöver EPRf om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna (1169/2011/EG), den s.k. konsumentinformationsförordningen (skall tillämpas senast från och med 13.12.2016 då övergångstiden löper ut)
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1924/2006 om näringspåståenden och hälsopåståenden om livsmedel

ANVISNING OM TILLSYNYN ÖVER MÄRKNINGAR OCH PÅSKRIFTER PÅ FÖRPACKNINGARNA

- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1925/2006 om tillsättning av vitaminer och mineralämnen samt vissa andra ämnen i livsmedel

Vid behov skall också beaktas de tilläggsmärkningar som produktbundna författningar förutsätter (såsom författningarna om honung, olivolja, choklad, konserverad mjölk, juice och nektar, syltar, geléer och marmelader).

Av följande anvisningar från Evira framgår den tillsynsutövande myndighetens syn på hur kraven i lagstiftningen om märkningar och påskrifter på förpackningarna i praktiken borde tillämpas:

- Handbok om påskrifter på förpackningar (17005/4/sv)
- Hur mängden av en beståndsdel anges (17027/3/sv)
- Instruktion om tillsynen över beteckningskydd (17049/2) (på finska)
- Handbok om näringsvärdesdeklarationer (17030/1/sv)
- Handbok om näringspåståenden och hälsopåståenden (17052/1/sv)

3. HUR RISKERNA BEAKTAS (RISKBASERADE SYSTEM)

Som 6 a § livsmedelslagen säger skall det när förpliktelser som utfärdats med stöd av lagen verkställs (företagarna) och övervakas beaktas följande i fråga om livsmedelsföretagarens verksamhet

- omfattningen (lokal/riksomfattande verksamhet)
- karaktären (såsom produkter avsedda för särskilda konsumentgrupper)
- säkerheten (såsom angivandet av allergener, riktigheten hos förteckningen över beståndsdelar, varningsmärkningarna, bruksanvisningen, sista förbrukningsdagen och förvaringsanvisningen)
- konsumentskyddet
 - konsumentens tillgång till information för att kunna göra rätta val – här understryks särskilt att märkningarna skall vara lättläsliga
 - förhindrandet av att konsumenten vilseleds (såsom livsmedlets beteckning, livsmedlets ursprung, mängden innehåll, sammansättningens överensstämmelse med författningarna, de näringsmässiga egenskaperna)

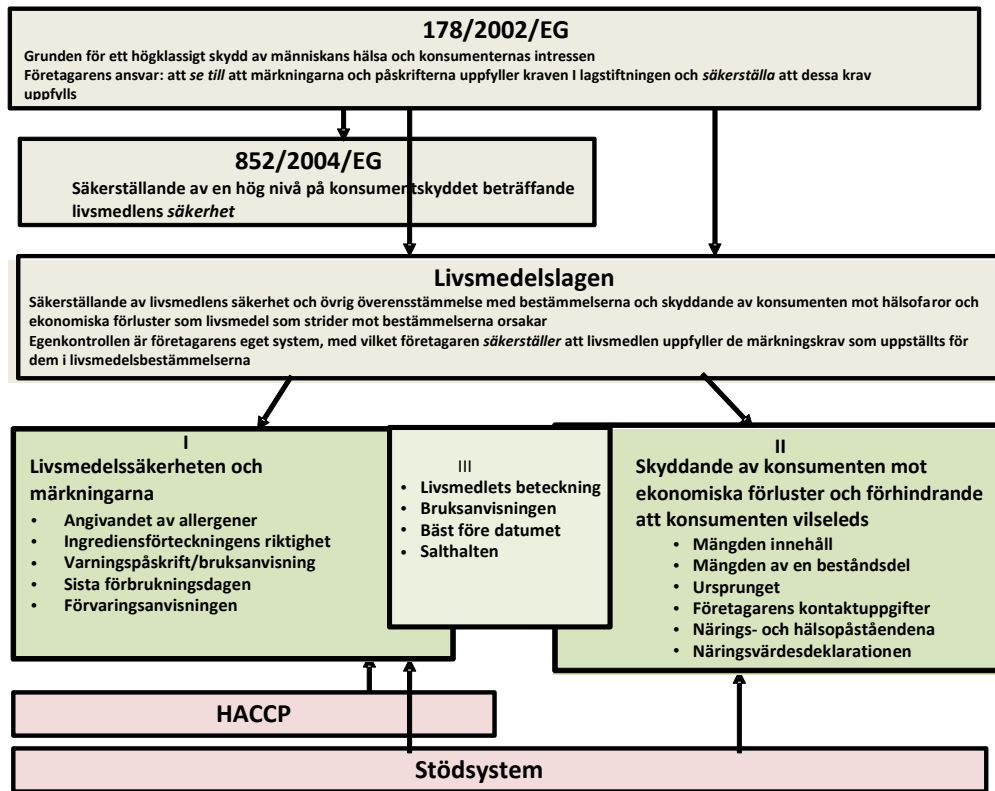
4. EGENKONTROLLEN AV MÄRKNINGARNA OCH PÅSKRIFTERNA PÅ FÖRPACKNINGARNA

Enligt författningarna ligger ansvaret för märkningarnas och påskrifternas riktighet i första hand på företagaren (EPRf 178/2002/EG 17 art. 1 mom. och livsmedelslagen 23/2006 19 – 20 §).

Av följande schema framgår var egenkontrollen av märkningar och påskrifter på förpackningarna placerar sig i egenkontrollen som helhet.

Produktsäkerhetsenheten

ANVISNING OM TILLSYNYN ÖVER MÄRKNINGAR OCH PÅSKRIFTER PÅ FÖRPACKNINGARNA

Punkt I i schemat gäller påskrifter som har eller kan ha en inverkan på livsmedlets säkerhet. Punkt II gäller påskrifter som, om de är felaktiga, kan medföra att konsumentens vilseleds eller orsaka ekonomiska förluster. Påskrifterna i punkt III kan spela en roll med tanke på såväl livsmedelssäkerheten som konsumentskyddet.

En faroanalys krävs endast i fråga om sådana påskrifter, som kan inverka på livsmedlets säkerhet (såsom hanteringen av korskontaminationen med allergener och behovet av varningsmärkning). Riktigheten hos påskrifterna hanteras inom ramen för stödsystemet.

4.1 Tillverkarens egenkontroll

I sin egenkontroll skall företagaren ha arbetsrutiner/arbetsinstruktioner, med vilka han säkerställer

- att recepten är riktiga i förhållande till lagstiftningen
- att recepten och informationen som ges i märkningarna och påskrifterna på förpackningen motsvarar varandra och är riktiga
 - förteckningen över beståndsdelar
 - eventuella allergener och gluten och vid behov en varningsmärkning om kontamination
 - vid behov mängden av en beståndsdel
 - livsmedlets beteckning
 - vid behov salthalten
 - krävda tilläggsmärkning
 - vid behov näringsvärdesdeklarationen
 - frivilliga tilläggsmärkning, bl.a. näringspåståendena och hälsopåståendena
- att manuella eller automatiska måttkärl och vågar som används vid dosering av beståndsdelarna används och kalibreras på rätt sätt

Produktsäkerhetsenheten

ANVISNING OM TILLSYNYN ÖVER MÄRKNINGAR OCH PÅSKRIFTER PÅ FÖRPACKNINGARNA

- att recepten hålls uppdaterade när lagstiftningen, produktens sammansättning eller en varuleverantör ändras eller byts ut
- att uppdaterad produktinformation och uppdaterade specifikationer erhållits av varuleverantörerna
- att informationen om receptändringar går vidare i hela kedjan
 - produktinformationen på företagarens webbsidor
 - konsumentrådgivningen
 - eventuellt annat material, såsom broschyrer, konsulentmaterial
 - produkt databasen Sinfos
- att mängden innehåll är riktig
 - i egenkontrollen kan som regel användas kriterierna i HIMb om färdigförpackningar (179/2000, bilaga I och bilaga II, främst punkt 2.2.1)
- att rätt produkt förpackas i rätt förpackning

4.2 Importörens egenkontroll

Också importören skall med sin egenkontroll säkerställa att märkningarna och påskrifterna på förpackningarna överensstämmer med produktens recept och att de är rätt översatta till finska och svenska. Importören skall ha tillräcklig och riktig information om livsmedlet han importerar och om lagstiftningen om livsmedlet i fråga (livsmedelslagen, 19 §). Importören får inte heller leverera vidare en produkt, om han vet eller har skäl att anta att produkten till sina märkningarna och påskrifter strider mot lagstiftningen. Centrala hanteringsmetoder i importörens egenkontroll är fungerande arbetsrutiner/arbetsinstruktioner om

- valet av varuleverantörer (t.ex. har tillverkaren ett kvalitetsystem, leverantörsauditeringar)
- valet av nya produkter (t.ex. uppdaterade produktbeskrivningar, specifikationer)
- inhämtandet av information om produkternas produktionsförhållanden och sammansättning
- personalens kompetens, utnämmandet av ansvariga personer

4.3 Butikens egenkontroll

För färdigt förpackade livsmedels del svarar den företagare för att märkningarna och påskrifterna är riktiga, under vilkens namn eller firma livsmedlet saluhålls. Butiken svarar sålunda i enlighet med principerna i punkt 4.2 för riktigheten hos märkningarna och påskrifterna på sådana livsmedel, som den

- tillverkar och förpackar
- saluhåller under sitt eget namn

I fråga om de livsmedel, som butiken enbart förpackat, har butiken som uppgift att säkerställa att informationen som tillverkaren levererat – till den del som sådana förutsätts av livsmedlen som butiken förpackat - förmedlas till rätta förpackningar. Butiken svarar för riktigheten hos de påskrifter och märkningarna, som den har möjlighet att påverka (mängden innehåll, sista förbrukningsdagen eller bäst före datumet, förvaringsanvisningen).

I fråga om sådana livsmedel, som levereras färdigt förpackade till butiken, skall butiken närmast säkerställa att man inte saluhåller sådana livsmedel, som saknar påskrifter på finska och svenska.

Butiken får inte heller leverera vidare en produkt, om den vet eller har skäl att anta att produkten till sina märkningarna och påskrifter strider mot lagstiftningen.

ANVISNING OM TILLSYVEN ÖVER MÄRKNINGAR OCH PÅSKRIFTER PÅ FÖRPACKNINGARNA

4.4 Åtgärder inom egenkontrollen, alla företagare till tillämpliga delar

Företagaren skall ha en plan över vilka åtgärder man vidtar och med vilken tidtabell dessa åtgärder vidtas, om man inom egenkontrollen av märkningarna och påskriften uppdagar brister eller fel i

- receptets riktighet i förhållande till vederbörande författningar
- receptets överensstämmelse med påskriften
- påskrifternas riktighet
- innehållsmängdens riktighet
- förpackandet av produkten i rätt förpackning.

Om ett livsmedels säkerhet äventyras på grund av felaktiga eller bristfälliga märkningar och påskrifter, skall företagaren vidta åtgärder för att återkalla produkten. Evira har gett anvisningar om det, i vilka situationer en återkallelse anses nödvändig:

http://www.evira.fi/files/attachments/se/evira/blanketter_och_anvisningar/livsmedel/tillbakadragande/17048_1_takaisinvento_ohje_pakk_merk_virh_se.pdf

5. MYNDIGHETSTILLSYVEN ÖVER MÄRKNINGARNA OCH PÅSKRIFTERNA PÅ FÖRPACKNINGARNA

Kommunen har som uppgift att svara för tillsynen över märkningarna och påskriften på förpackningarna för de företagares del, som är belägna inom kommunens område. Utöver märkningarna på förpackningarna utövar kommunerna också tillsyn över den information om ett livsmedel, som ges i broschyrer eller på något annat sätt (såsom på företagarens webbsidor).

Regionförvaltningsverken har åter som uppgift att inom sitt verksamhetsområde planera, styra och övervaka tillsynen över märkningar och påskrifter och övervaka att bestämmelserna om märkningar och påskrifter följs.

Evira har som uppgift att på riksplanet planera, styra och utveckla tillsynen över märkningar och påskrifter på förpackningarna. Vid behov kan Evira tillgripa sådana administrativa tvångsmedel som avses i livsmedelslagen för att säkerställa att informationen som ges om livsmedlen vid marknadsföring av livsmedel såsom i televisions-, webb- och tidningsreklam överensstämmer med bestämmelserna. Sådan marknadsföring, som Evira kunde ingripa i, är däremot inte märkningarna och påskriften på livsmedlen, utan det är kommunens uppgift att ingripa i dem.

De övriga tillsynsmyndigheterna (Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral, Försvarsmakten, Tullverket och gränsveterinärerna) har hand om tillsynen över märkningarna och påskriften för sin egen del.

EPRf 882/2004/EG om offentlig kontroll förutsätter att medlemsstaterna utövar tillsyn över att företagarna följer kraven i livsmedelslagstiftningen i alla led i produktionen, bearbetningen och distributionen. Tillsynen har således som uppgift att säkerställa att företagaren med sin egenkontroll säkerställt att märkningarna och påskriften följer bestämmelserna.

Det lönar sig att göra tillsynen över förpackningspåskriften som ett projekt så, att kontrollerna blir rutinmässiga och sålunda lättare att genomföra.

Kontrollerna av märkningarna och påskriften kan inriktas till exempel på följande sätt:

- De på riksplanet distribuerade eller mest sålda produkterna ur varje enskild produktkategori
- De nyaste produkterna
- Slumpmässigt valda två till tre produkter ur den valda produktkategorin
- Alla produkter ur den valda produktkategorin

ANVISNING OM TILLSYNYN ÖVER MÄRKNINGAR OCH PÅSKRIFTER PÅ FÖRPACKNINGARNA

Utgångspunkten i myndighetstillsynen är att kontrollera hur företagaren i sin egenkontroll har säkerställt att märkningarna och påskrifterna är riktiga.

5.1 Tillsynen i ett företag som tillverkar livsmedel

5.1.1 Kontroll av att märkningarna följer bestämmelserna

Märkningarna kan kontrolleras i avsikt att säkerställa att bestämmelserna om märkningar följts, dvs. om märkningarna formellt är riktiga:

- märkningarnas läslighet
 - o detta är en väsentlig sak som skall kontrolleras. Om märkningarna inte utan besvär kan läsas, försvåras konsumenternas rätt till val som bygger på information. Om en konsument med normal synförmåga inte kan läsa märkningarna, är det dessutom av sekundär betydelse vilka märkningar förpackningen försetts med.
- märkningar finns på finska och svenska (beaktande undantagen)
- alla märkningar som krävs har gjorts
 - o märkningarna som förordningen om förpackningspåskrifter förutsätter
 - o tilläggsmärkningar som särskilda författningar förutsätter vid behov
- har märkningarna gjorts så som författningarna förutsätter, t.ex.
 - o har tillsatserna angetts såväl med kategorinamnet som med tillsatsens namn eller E-kod

5.1.2 Kontroll av att märkningarna är riktiga

Att märkningarna är riktiga kan man kontrollera endast med hjälp av en kontroll av recepten. En kontroll av recepten krävs för att utreda

- om livsmedlets beteckning bildats på rätt sätt
- om alla beståndsdelar som använts nämnts i förteckningen över beståndsdelar, särskilt beståndsdelarna som orsakar överkänslighet
- om beståndsdelarnas ordningsföljd är den rätta
- om sammansatta beståndsdelar spjälkts upp på rätt sätt i förteckningen över beståndsdelar
- om tillsatserna som angetts i förteckningen över beståndsdelar är tillåtna i produkten i fråga,
länk till Eviras tillsynsanvisning:
http://www.evira.fi/portal/se/livsmedel/information_om_livsmedel/_sammansattning/medel_som_forbattrar_livsmedel/tillsynsanvisning/
- om mängden av en beståndsdel angetts vid behov
- om användning av bilder och märken är berättigad och överensstämmer med reglerna i fråga (såsom ursprungsmärkningar, bilder som hänför sig till sammansättningen)
- om framförande av påståenden är berättigat (näringspåståenden och hälso-påståenden och andra påståenden, såsom utan tillsatsämnen)
- om de märkningar som en produktbunden författning förutsätter vid behov beaktats (såsom frukthalten i sylt, kakaohalten i choklad, ursprunget för honung)
- om användning av beteckningen för en produkt med skyddad beteckning är berättigat (såsom karelsk pirog)
- om vitaminerna och mineralämnena som använts för berikning av ett livsmedel och föreningar av dessa är tillåtna

ANVISNING OM TILLSYNYN ÖVER MÄRKNINGAR OCH PÅSKRIFTER PÅ FÖRPACKNINGARNA

- om ett vitamin eller mineralämne som använts för berikning av ett livsmedel ingår i en verksam mängd i slutprodukten
- om näringsämnenas mängder angetts på rätt sätt i näringsvärdesdeklarationen.

Kontrollen av recepten kan gå till på följande sätt:

- Kontrollera att alla ingredienser i recepten angivits i förteckningen över beståndsdelar och angivits med sina namn (naturligtvis med undantag för tillsatserna, som också kan anges med E-koden). Fäst särskild uppmärksamhet vid det hur sammansatta beståndsdelar angivits och säkerställ att beståndsdelarna som orsakar överkänslighet har angivits. Det förutsätter att uppdaterad, rätt utarbetad produktinformation, specifikation fås från råvaruleverantörerna. Vid behov skall information om mängderna av de ingredienser som sammansatta beståndsdelar och tillsatsblandningar innehåller fås från tillverkarna till dessa så, att beståndsdelarna kan anges på rätt sätt på förpackningen till slutprodukten. Bemyndigande att få denna information ger 51 § livsmedelslagen, enligt vilken tillsynsmyndigheten har rätt att av företagaren få den information som är nödvändig för tillsynen och företagaren skall också lämna den hjälp som behövs för tillsyn (26 §). 19 § livsmedelslagen förutsätter åter att livsmedelsföretagaren har tillräckliga och korrekta uppgifter om de livsmedel som företagaren producerar, bearbetar och distribuerar.
- Räkna ut produktens receptvik och vikt efter ett eventuellt gräddningsvinn. Vid uträkning är det bra att ta uppgifterna i företagarens kalkyleringssystem som hjälp och/eller kontrollera uppgifterna direkt ur råvaru- och receptdatasystemet med hjälp av företagarens personal.
- I följande fall räknas beståndsdelarnas mängder och de jämförs med lagstiftningen och märkningarna på förpackningen:
 - o De använda tillsatsernas mängder räknas vanligen ut av slutprodukts vikt dvs. vikten efter gräddningssvinn och jämförs med gränsvärdesbegränsningarna som lagstiftningen uppställer. Ett undantag från detta är vissa konserveringsmedel, i vilka begränsningarna gäller deras bruksmängd.
 - o Beståndsdelarnas mängder i sådana produkter, vilkas sammansättning regleras av speciallagstiftning (såsom choklad, safter, sylter).
 - o Sådana beståndsdelars mängder, som framhävts i produktens påskrifter (såsom i beteckningen) eller som av någon annan orsak obligatoriskt måste anges.
 - o Mängden salt, om det är obligatoriskt att ange saltets mängd eller om den annars angetts i påskrifterna.
 - o Angivandet av kötthalten på köttberedningar.
 - o De sammanlagda mängderna tillsatta vitaminer och mineralämnen räknas ut av slutprodukts vikt. I näringsvärdesdeklarationen skall anges den sammanlagda mängden av vitaminerna och mineralämnena i fråga i slutprodukten, dvs. sammanräknat vitaminerna och mineralämnena som härstammar från råvarorna och från berikningen.

Av bilaga 1 framgår ett exempel på hur receptet kan spjälks upp.

Produktsäkerhetsenheten

ANVISNING OM TILLSYVEN ÖVER MÄRKNINGAR OCH PÅSKRIFTER PÅ FÖRPACKNINGARNA

Som bilaga 2 medföljer en blankett, som kan användas som en minneslista vid kontroll av märkningarna och påskrifterna på förpackningen.

5.2 Tillsynen hos importören

Av importörens förpackningar kan kontrolleras om märkningarna och påskrifterna överensstämmer med bestämmelserna på samma sätt som för inhemska tillverkares del (punkt 5.1.1)

Vid kontroll av om märkningarna är riktiga understryks den roll importörens egenkontroll spelar, dvs. utredningen av den arbetspraxis, med hjälp av vilken importören säkerställer att märkningarna är riktiga (punkt 5.1.2). Om tillsynsutövaren anser att någon sak måste utredas noggrannare, är importören skyldig att ge nödvändig hjälp med tanke på tillsynen och kontrollen.

5.3 Tillsynen i butiken

I fråga om tillverkning och förpackning som sker i en butik följs samma principer som i punkterna 5.1.1 och 5.1.2.

I fråga om enbart förpackning som sker i en butik har tillsynsutövaren som uppgift att kontrollera att butiken har sådan arbetspraxis, med vilken man säkerställer att de märkningar som tillverkaren svarar för förmedlas riktiga till förpackningarna till livsmedlen han förpackat (livsmedlets beteckning, allergenerna, ursprunget vid behov och alkoholhalten vid behov). Utöver det skall kontrolleras att butiken har arbetspraxis för att säkerställa att de märkningar, som den själv direkt svarar för (mängden innehåll, bäst före märkningen eller sista förbrukningsdagen och förvaringsanvisningen) är riktiga.

I fråga om sådana livsmedel, som kommer färdigt förpackade till butiken, är tillsynens uppgift främst att säkerställa, att butiken skött sina egenkontrollskyldigheter så, att den inte saluhåller sådana livsmedel, som saknar märkningar och påskrifter på finska och svenska.

6. PROVTAGNING OCH UNDERSÖKNINGAR

Med hjälp av provtagning får man tilläggsbekräftelse på att produkten motsvarar receptet och den information som getts i märkningarna och påskrifterna på förpackningen. Särskilt om företagaren inte tar prover inom ramen för sin egenkontroll eller om man inte vidtagit nödvändiga åtgärder till följd av sådana, är myndighetsprovtagning motiverad. Provtagningen borde inriktas på följande saker:

- salthalten
 - i en utredning gjord av Evira framkom att riktiga mängder överskridningar av salthalten förkommit i proverna som den kommunala tillsynen tagit åren 2008 – 2010; särskilt i proverna av bröd
 - provtagningen borde inriktas särskilt på sådana produkter, på vilka den angivna salthalten ligger nära anmänningsgränsen för kraftigt saltat
- de märkningar och påskrifter som speciallagstiftning förutsätter, såsom
 - fetthalten (ostar, korvar)
- tillsatserna
 - enligt anvisningen om tillsynen över tillsatser tas prover vid behov och sådana skall tas särskilt i sådana fall, då man misstänker brott mot bestämmelserna

Produktsäkerhetsenheten

ANVISNING OM TILLSYNYN ÖVER MÄRKNINGAR OCH PÅSKRIFTER PÅ FÖRPACKNINGARNA

(http://www.evira.fi/portal/fi/elintarvikkeet/tietoa_elintarvikkeista/koostumus/elintarvi/keparanteet/valvontaohje/) (på finska)

- berikningen av livsmedel med vitaminer och mineralämnen
 - prover tas vid behov då man misstänker brott mot bestämmelserna och särskilt om det rör sig om ett vitamin eller mineralämne med snäv säkerhetsmarginal (vitamin D, vitamin A, niacin, folsyra, vitamin B6i, mineralämnen)
- kötthalten
 - då kötthalten analyseras, krävs prover av använda köttsortiment och recepten
 - kötthalten kan också räknas ut eller verifieras med hjälp av företagarens system utgående från analysinformationen om de använda köttsortimenten och då krävs inga bestämningar
- mängden innehåll
 - om det är nödvändigt att utreda riktigheten hos mängden innehåll i ett enskilt livsmedel, kan man i myndighetstillsynen använda sig den genomsnittliga vikten vid tillverkningstidpunkten för t.ex. 32 förpackningar, som skall överensstämma med det som angetts på förpackningen.

7. ÅTGÄRDER

Om fel uppdagas i de kontrollerade förpackningspåskrifterna, skall tillsynsutövaren vidta nödvändiga tillsynsåtgärder. Om felet är blygsamma och inte försämrar livsmedelssäkerheten eller vilseleder konsumenten, kan man ge tillräckligt lång utsatt tid för tillrättläggande av felet beaktande mängden förpackningsmaterial i lager. Exempel på sådana blygsamma fel:

- fel i mängdordningen i förteckningen över beståndsdelar
- vattnet som använts har inte angetts i förteckningen över beståndsdelar
- en tillsats gruppnamn saknas eller är felaktigt.

➤ Rapportering i tillsynsdatasystemet KUTI: betygskala B

Om sådana fel som räknats upp nedan och som kan försämrare livsmedelssäkerheten eller vilseleda konsumenten förekommer i märkningarna och påskrifterna på förpackningar, skall tillsynsutövaren allt enligt situationen antingen uppmana eller förelägga att felet rättas till inom utsatt tid. Felet skall rättas till antingen omedelbart eller inom en utsatt tid på högst några månader.

Exempel på sådana fel, som kan rättas till inom en utsatt tid på högst några månader:

- livsmedlets beteckning vilseledande
- ursprungsmärkning saknas (vid behov)/felaktig
- bäst före märkning saknas/felaktig
- mängden innehåll saknas/felaktig
- mängden salt/märkningen "kraftigt saltat" saknas (vid behov)
- mängden av en framhävd beståndsdel saknas
- förbjudna närings- eller hälsopåståenden framförs om livsmedlet
- näringsvärdesdeklarationen motsvarar inte produktens sammansättning

➤ Rapportering i tillsynsdatasystemet KUTI: betygskala C

Exempel på fel som skall rättas till omedelbart (förutsätter ändå inte nödvändigtvis ett återkallande):

- otydliga eller för små påskrifter

Produktsäkerhetsenheten

ANVISNING OM TILLSYNYN ÖVER MÄRKNINGAR OCH PÅSKRIFTER PÅ FÖRPACKNINGARNA

- sista förbrukningsdagen saknas/felaktig
- förvaringsanvisning saknas/felaktig (lättförskämda)
- nödvändig varningsmärkning/bruksanvisning saknas
- medicinska påståenden framförs om livsmedlet

➤ Rapportering i tillsynsdatasystemet KUTI: betygskala D

Orsaker som leder till återkallelse är alltid att en allergen lämnats oangiven och att en varningsmärkning om allergenkontamination saknas (Eviras anvisning:

http://www.evira.fi/attachments/elintarvikkeet/valvonta_ja_yrittajat/ohjeet_allergeenivirheesta.pdf (på finska)

Andra orsaker till återkallelse är t.ex. (Eviras anvisning

http://www.evira.fi/files/attachments/se/evira/blanketter_och_anvisningar/livsmedel/tillbakadragande/17048_1_takaisinvento_ohje_pakk_merk_virh_se.pdf

- alla märkningar saknas
- märkningarna är inte på finska och svenska (beaktande undantagen)
- förteckning över beståndsdelar saknas

Andra orsaker till återkallelse

- livsmedlet har berikats med någon annan än de tillåtna vitamin- och mineralämnesföreningarna
- vid berikning av livsmedlet har skett ett fel, som gör att livsmedelssäkerheten äventyrats. Detta understryks särskilt, då det rör sig om ett vitamin eller mineralämne med snäv säkerhetsmarginal (vitamin D, vitamin A, niacin, folsyra, vitamin B6, mineralämnena)

➤ Rapportering i tillsynsdatasystemet KUTI: betygskala D

Principerna vid tillgripande av administrativa tvångsmedel framgår av Eviras anvisning <http://www.evira.fi/portal/se/evira/publikationer/?a=view&productId=125>

Produktsäkerhetsenheten

ANVISNING OM TILLSYNYN ÖVER MÄRKNINGAR OCH PÅSKRIFTER PÅ FÖRPACKNINGARNA

BILAGA 1**EXEMPEL PÅ KONTROLL AV RECEPTET****ÄPPELLÄNGD**

Ingrediensförteckning: Vetemjöl, vatten, socker, ägg, margarin, jäst, mjölkpulverersättning (vetemjöl, glukos, stärkelsesirap, vegetabilisk olja), bullförbättringsmedel (vegetabilisk olja, glukos, emulgeringsmedel E 472, surhetsreglerande medel E 341), degförbättringsmedel (vetemjöl, emulgeringsmedel E 481), kardemumma, PAN-salt, röd choklad (socker, vegetabiliskt fett, fettfritt mjölkpulver, emulgeringsmedel sojalecitin, salt, vanillin, rödbetskoncentrat), äppelmarmelad

Recept:

1000 g	vatten
2500 g	vetemjöl
250 g	jäst
250 g	margarin
500 g	socker
40 g	degförbättringsmedel
50 g	bullförbättringsmedel
25 g	PAN-salt
300 g	ägg
250 g	mjölkpulverersättning
20 g	kardemumma
90 g	äppelmarmelad
5 g	<u>äppel arom</u>
5289 g	

Gräddningssvinn 10 % → 4752 g

Efter gräddning glaseras längderna med röd choklad 55 g → slutlig vikt 4807 g

KONTROLL AV ANVÄNDA TILLSATSBLANDNINGAR**Degförbättringsmedel**

Vetemjöl
Emulgeringsmedel E 481
Surhetsreglerande medel E 170
Vegetabilisk olja
Enzym

Bullförbättringsmedel

Vegetabilisk olja
Emulgeringsmedel E 472 e
Surhetsreglerande medel E 341
Surhetsreglerande medel E 516
Glukos

Av förbättringsmedlens produktinformation (specifikationer) framgår inte tillsatsernas mängder och företagen skall be om dem av tillverkarna till blandningarna till den del som det rör sig om sådana tillsatser, som får användas endast i begränsad mängd. Man måste be om mängderna för att kunna kontrollera om användningen av tillsatsblandningarna överensstämmer med bestämmelserna.

Produktsäkerhetsenheten

ANVISNING OM TILLSYNYN ÖVER MÄRKNINGAR OCH PÅSKRIFTER PÅ FÖRPACKNINGARNA

Av tillsatserna i förbättringsmedlen i exempellängden får följande användas enligt principen *quantum satis* och deras mängder behöver således inte utredas

- E 170
- E 472 e
- E 516.

För följande tillsatser har fastställts ett gränsvärde och deras mängder i blandningarna måste utredas med information från tillverkaren

- degförbättringsmedlets E 481: gränsvärde är 5 g/kg och blandningen innehåller 7 g av det
 - o mängden är ok ($1000 \times 7/4752 = 1,47$ g/kg)
- bullförbättringsmedlets E 341: gränsvärde är 20 g/kg och blandningen innehåller 5 g av det
 - o mängden är ok ($1000 \times 5/4752 = 1,05$ g/kg)

KONTROLL AV SAMMANSATTA BESTÅNDSDELAR

Margarin

Härdat vegetabiliskt fett och härdad vegetabilisk olja

Vatten

Salt

Emulgeringsmedlen E 471, E 322 (lecitet härstammar från rybs)

Surhetsreglerande medlen E 330, E 500

Aromer

Vitamin A och D

Mjölkpulverersättning; beståndsdelarnas mängder måste utredas med information från tillverkaren, eftersom angivandet av en sammansatt beståndsdel av denna typ, som inte har något att göra med mjölk, är problematiskt på varje annat sätt än att spjälka upp det i sina beståndsdelar. Om inte beståndsdelarnas mängder framgår av produktinformationen (specifikationen), skall företagaren utreda dem med hjälp av information från råvaruleverantören för att de skall kunna anges i rätt mängdordning i förteckningen över beståndsdelar.

Vetemjöl	150 g
Stärkelsesirap	50 g
Glukos	30 g
Vegetabilisk olja	20 g

Röd choklad

Socket

Vegetabiliskt fett

Fettfritt mjölkpulver

Emulgeringsmedel sojalecitet

Salt

Vanillin

Rödbetskoncentrat

ANMÄRKNINGAR OM LIVSMEDLETS BETECKNING OCH FÖRTECKNINGEN ÖVER BESTÅNDSDELAR UTGÅENDE FRÅN RECEPTET OCH PRODUKTINFORMATIONEN

- rätt **beteckning** för produkten är "vetelängd med äppelsmak", eftersom mängden äppelsylt är så blygsam (1,87 %) och smaken härstammar från arom
- **margarinet**

Produktsäkerhetsenheten

ANVISNING OM TILLSYNYN ÖVER MÄRKNINGAR OCH PÅSKRIFTER PÅ FÖRPACKNINGARNA

- skall spjälkas upp i sina beståndsdelar
- emulgeringsmedlen och de surhetsreglerande medlen behöver inte anges, eftersom de inte längre har någon tillsatsinverkan i längden (samma princip tillämpas på angivandet av vitamin A och D)
- att det vegetabiliska fettet och den vegetabiliska oljan härdats skall anges
- **mjölkpulverersättningen**
 - ersättningens beståndsdelar skall spjälkas upp bland beståndsdelarna i längden; såsom ovan konstaterats kan benämningen "mjölkpulverersättning" inte användas
- **äppelmarmeladen**
 - behöver inte spjälkas upp i sina beståndsdelar, eftersom mängden stannar under 2 % (produkt fastställd i EG-lagstiftningen) och eftersom den inte innehåller allergener, som trots ovan nämnda "2 %-s regel" borde anges
- **deg- och bullförbättringsmedel**
 - förbättringsmedlens alla tillsatser skall anges, eftersom förbättringsmedlen används på grund av tillsatserna de innehåller och de således har en teknologisk inverkan i produkten
 - tillverkningsämnen i förbättringsmedlen tjänar som bärare och lösningsmedel, varvid de inte betraktas som beståndsdelar och de behöver således inte anges; sålunda försvinner benämningen "förbättringsmedel" från förteckningen över beståndsdelar; endast tillsatserna anges
- **den röda chokladen**
 - skall anges som glasyr, eftersom den inte uppfyller kraven för choklad
 - sojalecitinet skall anges med sitt namn, eftersom det är en allergiframkallande beståndsdel
 - rödbetskoncentratet anges med färgens namn (rödbetsfärg) och som gruppnamn används "färgämne" i enlighet med EPRf 1333/2008/EG
- **PAN-saltet**
 - skall spjälkas upp i sina beståndsdelar och beteckningen koksaltsprodukt skall användas (PAN-salt får också nämnas utöver det)
 - beståndsdelarna anges med sina namn, inte med E-koderna, eftersom de inte används som tillsatser utan de tjänar som ersättare för natriumklorid
 - klumpförebyggande medlet behöver inte anges, eftersom det inte har någon tillsatsinverkan i produkten
- **äppelaromen**
 - skall anges i förteckningen över beståndsdelar
 - kan anges enbart med benämningen "arom", men eftersom produktens beteckning är "Vetelängd med äppelsmak", rekommenderas benämningen "äppelarom"

KORRIGERAD BETECKNING OCH FÖRTECKNING ÖVER BESTÅNDSDELARNA:

Vetelängd med äppelsmak

Ingredienser:

Vetemjöl

Vatten

Socker

Ägg

Margarin (härdat vegetabiliskt fett och härdad vegetabilisk olja, vatten, salt, aromer)

Jäst

Äppelmarmelad

Produktsäkerhetsenheten

ANVISNING OM TILLSYVEN ÖVER MÄRKNINGAR OCH PÅSKRIFTER PÅ FÖRPACKNINGARNA

Glasyr (socker, vegetabiliskt fett, fettfritt mjölkpulver, emulgeringsmedel sojalecitin, salt, vanillin, färgämne rödbetsfärg)

Stärkelsesirap

Glukos

Koksaltsprodukt (natriumklorid, kaliumklorid, magnesiumsulfat, lysinhydroklorid)

Kardemumma

Vegetabilisk olja

Emulgeringsmedlen E 481, E 472e

Surhetsreglerande medlen E 170, E 341, E 516

Äppel arom

BILAGA 2

BLANKETT FÖR KONTROLL AV MÄRKNINGARNA OCH PÅSKRIFTERNA PÅ FÖRPACKNINGAR (minneslista som kan bifogas till kontrollprotokollet)

PRODUKT
FÖRETAG
KONTROLLDATUM

MÄRKNINGSKRAV	INGET ATT ANMÄRKA PÅ <i>(anteckna x, om ok / märkningskravet gäller inte produkten i fråga)</i>	HAR KONTROLLERATS AV RECEPTET (VID BEHOV) <i>(anteckna x om kontrollerats – i sådana fall, då nödvändigt)</i>	ANMÄRKNINGAR
Märkningarna tydliga och läsliga			
Märkning på finska och svenska (obs. undantagen)			
Livsmedlets beteckning rätt bildad <ul style="list-style-type: none"> - överensstämmer med speciallagstiftningen (vid behov) - motsvarar sammansättningen 			
Beståndsdelarna <ul style="list-style-type: none"> - motsvarar receptet - allergenerna rätt angivna - de sammansatta beståndsdelarna rätt uppsjälkta - tillsatserna tillåtna och bruksmängderna riktiga - salthalten och märkningen "kraftigt saltat" vid behov 			
Märkning om att sötningsmedel använts i samband med beteckningen			
Mängden innehåll			
Bäst före / sista förbrukningsdatum			
Förvaringsanvisning			
Tillverkarens, förpackarens eller			

säljarens namn och adress			
Ursprungslandet vid behov			
Bruksanvisning vid behov			
Varningsmärkningarna vid behov - sammanställning av varningsmärkningarna som krävs http://www.evira.fi/files/attachments/fi/elintarvikkeet/varmistus_ja_myynti/pakkausmerkinat/varoituserkinnat_taulukko_paivitys_12032012.pdf (på finska)			
Alkoholhalten vid behov			
Framförda närings- och hälsopåståenden tillåtna och villkoren för framförandet uppfylls			
Berikning med tillåtna föreningar och bruksmängderna riktiga			
Näringsvärdesdeklaration vid behov			

Rapportering i tillsynsdatasystemet KUTI

- kontrollresultatet antecknas på ABCD-blanketten (allmänna märkningarna på förpackningar, genomförandet) i enlighet med de utvärderingsprinciper som framgår av punkt 7 i denna anvisning